

d'Alcàntara» (que segons el *Rept.* era a Dénia) (Bof. 367, 468) eren a la Porta d'*Ondara*. Doncs sembla que aquest nom l'haurien donat a aquesta propietat de València precisament a causa de les cases que tenia aquí el *Pitrosí* de Dénia (i de Potries, car Ondara és poble ben conegut, situat 8 k. a l'O. de Dénia en direcció a Potries a 1/3 del camí de l'un de l'altre).

Tot plegat ens dona la seguretat fonètica que el nom de Potries havia oscil·lat entre *Potros* (Yaqut) i una forma més antiga *Pitros* (d'on l'alcadi *Al-Pitrosí*) potser amb una ultracorrecció *al-Pitrausí* (ultra-difongada) no estranya a Dénia i traslladat a la ciutat de València.²

La forma moderna *Potries*, en *-ies*, me l'explico com una substitució produïda en progressar l'arabització lingüística del país: els moros autòctons, abans mossàrabs, recorden encara un poc el romanç, però reemplacen el sufix romànic *-OSU*, *-OSA* pel seu equivalent àrab *î*, *-îya*, en conseqüència *Potros* és substituït per *Potria* o *Potries*— el plural, sigui per innovació valenciana, sigui perquè ja fos *PETROSA*, plural, la base mossàrab, pensant en les diverses partides que formaven aquell paratge rocós, com el descriu Cavanilles.

La forma *Potria* no és enterament suposada. Car sospito que, agreujant l'arabització, alguns pronunciaren *B-* en lloc *P*, i oïren com *-d* el *ṭ* àrab, i que d'aquí ve el cogn. *Bodria* en singular, que justament és cogn. propi d'aquells rodals.³

D'altra banda la prole incanviada de *PETROSA* deixà petjades en altres regions de substrat mossàrab: a Andalusia i cap a la Mancha: *Petroche*, una «villa i un lugar» a la província de Còrdova (prop de Pozoblanco a uns 95 k. de Còrdova i prop de Hinojosa del Duque amb la Sierra de *Los Pedroches*). Un antic gentilici *El Pedrocheño*, caserío de la ciutat de Còrdova, i *Pedroches*, barri de cases prop d'Almadén. D'aquí ve el nom mossàrab de les castanyes seques «castaña pilada *pitrauch*, *-aucha* (*PALC*, 43b20), que Dozy dóna en la forma *bitrauš* trad. «châtaigne sèche», de nou amb la ultracorrecció *ô > au*.⁴

No és possible identificar *Potros* de Yaqut amb Pedreguer com vol Ribera, o amb *Petracos* que li oposa Chabàs (*El Arch.*, I, 259a, 112) per evidents raons fonètiques i geogràfiques, sinó amb Potries. L'oriental Yaqut no coneixeria aquests llocs de l'interior, però sí Potries, puix que el posa entre els llocs dependents de Dénia, en llista entre Bairèn i Aureba: és natural que no el posi amb Gandia, perquè el ben conegut entre els àrabs era Dénia, centre d'un petit reialme, i Potries és població a la ratlla entre les dues comarques; més a prop és de Dénia, des de la qual, com hem vist, depengué i entre les dues localitats que l'enquadren *Bairen* i *Aureba* (cf. també el que he dit d'*Orba* i d'*Oliva* en els seus arts.). Segur, doncs, que vol dir Potries, que per a un que ve de mar i es

vol internar cap a Xàtiva o Alcoi, Potries seria la primera parada. També és natural que un cadí de Dénia fos fill de Potries, car era Dénia i no pas Gandia la que llavors comptava.

El murcià *Beni-potrox* segons Madoz (XI, 733) era prop de la ciutat de Múrcia a la meitat Nord de l'Horta: «acequia de Casteliche y *Benipotrox*». En tinc nota en lletra aràbiga grafiant *sarḥa b-n-y-burtuḡ*,⁵ ḡ per *š* es comprèn per si sol, però hi ha transposició *tr → rt* per obra del sil·labeig àrab, com en *MATRES > Martés* o *LAVACRUM > Llavarco*. Es veu que aquesta forma transposada ja es devia produir aviat, i causà la reculada de l'accent segons la norma vulgar de la penúltima tancada, passant després *pórtos* a *po(ri)ṣ*, car si bé en el *Rept.* de Múrcia per Alfons X, la forma que llegim en el text de les donacions és sempre *Beniporch* (3.13, 157.13, 158.25, 234.39, 103.3) i un cop *Benipoch*, però en els títols del *Rept.* consta «Cuadrilla de *Benipotrox*» (posada entre les de Benicotóta i Villanueva (ed. Torres Fontes, 102.35). La forma transposada potser també es produí en l'àrab valencià, car en el *Rept.* de Val. consta un nom *Portus* com alq. de Calp (Bof. 472). Tanmateix, de tot plegat, resta clar que pertot fou *Potros* (o *Pe-*, *Pi*) amb *tr*, de *PETROSA*, la forma originària.

Aquest tractament *PETRO → Potró* amb assim^o vocàlica, i manteniment de la *-T-* és el normal en mossàrab. El poblet de *Patró* o *Alpatró* a l'alta vall de Gallinera, prové de *PETRONE* = cat. *pedró* 'monolit muntanyenc' (veg. l'art.), però Cavanilles (II, 153) troba que abans se'n deia *Alpotron* amb *o*, i també Lapeyre ho troba escrit *Patró*, aldea de Gallinera, en el cens de 1563.

Mont-b-ṭ-rúš figura com nom d'un castell prop de Bobastro, en el *Bayano-l-Mogrib* II, 149 i 181 (Simonet, *Glos.*, 374) (o sigui *monte petrošo* o *potrošo*).

L'Edrissí (segons Simonet, 436) dóna el nom de *p-truš* als Pedroches de Còrdova (que ell entén *petrauš*, però no estant vocalitzat, pot ser *oš*); hi ha també *Alpedroches*, mun. prop d'Atienza, i *Alpedroches* caserío prop d'Almazan (zona encara de toponímia àr-moss.); d'altra banda, a propòsit d'aquests, Simonet cita *b-truḡ* en Abenalabbar, però estant en aquest moro valencià, hi ha bona raó per sospitar que es tracta del nostre *Potros* 'Potries' més aviat que del cordovès. Quant al nom de les castanyes es manté viu avui en l'àrab d'Algèria en la forma *kaštal buṭrauš* «Châtaignes sèches» (Beaussier), però el mateix Simonet (p. 437) ja es mostra escèptic que es tracti de «castañas de Pedroches, porque en los montes de Pedroches no abundan los castaños sino las encinas». I és que no es deu tractar dels turons cordovesos, sinó d'aquelles castanyes de l'obaga de l'Assafor, damunt el nostre *Potros* -Potries, que jo m'enduia de les fruïteres de Gandia.